

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
 на пів року 10 кор.
 на чверть року 5 кор.
 на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
 або 86 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
 «трім неділь і руских свят
 1 1/2 год. пополудни.

Редакция, администрация і
 експедиция «Руслана» під ч. 1.
 «Л. Домбровського (Хорунчини). Екс-
 педиция місцева в Агенції Со-
 коловського в пасажи Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
 на попереднє застереженє. —
 Реклямації неопечатаї вільні
 від порта. — Оголошеня зви-
 чайні приймають ся по ціні
 20 с. від стрічки, а в «Наді-
 сланім» 40 с. від стрічки. По-
 дяки і приватні донесеня по
 30 с. від стрічки.

Европейскій мир.

Європа постаріла ся, а зі старостию настала у неї доба бездільности, браку енергії. Замилуване до супокою, до вигоди і утертих доріг вироблених традицією порядків перейшло в Європі до педантизму, сли не до хоробливости. Бож той спокій, той «оружний мир» народи купують кровавим потом, недостатком і нуждою має та загальною тісною. Податки ростуть, землі убуває відповідно до збільшеня густоти населеня, а жадної користи з узброєних і удосконалених армій нема, крім... бездільности загального мира.

Однак Англія в противствленю до континентальних держав не попала в сей европейскій летарг, мимо того, що в прирівнаню до оруженої від стіп до голови, рицарської Європи, вважає ся народом крамарів, спекулянтів. Хотяй Англія не посідає постійної армії, з молодецкою жвавостию переводила великі і коштовні війни на далеких окраїнах земскої кулі, при помочи добровольців. Счудована Європа гляділа з недовірем, як можна видавати тисячі мільонів на непевні війни, як находять ся люди, що добровільно затягають ся на труди і негоди та небезпеку смерти, як сини найвизначніших англійських родів кладуть голови на далеких виправах.

Ані бундючність Вільгельма німецького, ані патріотизм Франції, ані сила Росії, ані аспірації других держав не згодні видрулити їх з догідних рельсів, по яких точить ся буденне, суспільне житє. Противно всі їх змаганя ідуть в тім напрямі, що би як найдовше зберечи status quo. Але множать ся позначки, що мимо всіх тих заходів Європа буде примушена таки рванути ся до якого діла. Не підприємчивість Європи, але її інертність доведе до конфлікту.

Перший почин до обмеженя Європи в її мирних змаганях на поли експортної політики вчинили Англіїці. Підчас коли Європа зберігала ся імпортовими цлами перед заливаючим її чужостороннім промислом і тим способом поодинокі держави виробили і піднесли незвичайно свій власний промисл, Англія в своїх далеких кольоніях, довіряючи своїй промисловій силі, держала ся ще завсїгда засади «свобідних дверей». Сю свободу вихісновують очевидно інші держави, передовсім Німеччина, користуючи ся англійским заборчим духом і кольонізаційною умілостю. Отже тепер хочуть Англіїці зробити сему кінець, забезпечити себе так само цлами перед посторонною конкуренцією, а між велико-британською метрополією а її кольоніями витворити систему протекційної торгівлі.

Ся акція зміряє до тісної злуки великобританської держави з її кольоніями в одноцільну імперію, звязану тисячними економічними нитками так, що становила би окремих англійскій світ з вилученем всякого иншого елемента. Хотяй Європа потїшає ся, що англійским імперіялістам не удасть ся переведенє сего плану, то він

може стати доконаним фактом навіть дуже скоро, бо агітація за дотичною зміною законодавства розвинула ся на широчезну скалю. Вже тепер повинна би Європа заповігати такому розграничуваню земскої кулі, та коли не може спромочи ся до якоїсь спільної акції, то бодай поодинокі держави повинні би зазначити енергично своє становиско. Одна тільки Росія загрозила, що в таким разі наложить цло на чай з англійських кольоній, що коштувало би Англію коло 300 мільонів річно. Однак ще се одно обмеженє одного артикулу англійського експорту не здержить Англію від її великої, цілий світ обіймаючої акції.

На всякий спосіб супротив Англії обмежить ся Європа без сумніву тільки на дипломатичні теревені, або що найбільше на нерівномірну цлову боротьбу, що би самій і дальше доживати своєї нужди у незакаламученім мирнім супокою. Однак бути може, що сей спокій таки заколотять їй і то з зовсім противного боку. Як не старала ся Європа заспокоїти македонських повстанців, що би покорили ся турецькій кормізі в надії на реформи, які їм заporučають держави, — здає ся таки, ще не обійде ся без війни і оружної інтервенції.

Зїзд монархів в Мірштегґу утврдив, здавало ся, основи, на яких має бути переведена санация балканських відносин в інтересі... европейского мира. Але там робили рахунок без господаря. Вправді ноти, вислані звітдам до Царгороду, приняло турецьке правительство, як звичайно, з мовчазною льояльностію, але слїду наслідків сих нот зовсім не бачити. Противно, доносять з над болгарської границі, що бапибожукці відділи стають чимраз настійчивіші, напастують пограничні болгарські патрулі, а навіть переступають границю. Супротив македонських повстанців цоводять ся з давнюю жостокістю і звїрством.

Доносять навіть, що на аудієнції у султана в п'ятницю минулого тижня, російскій амбасадор повідомив султана, що держави рішили розширити консулярну контролю задля докладнішої контролі переведеня реформ, — а султан дуже тим обрушив ся. Амбасадор завважав, що переговори Туреччини з Болгарією є зовсім безпредметові, бо усталенє відносин між обома державами належить виключно до компетенції держав. Се дало причину до дуже оживленої, а навіть нагальної дискусії, в якій султан запротестував против такого вмїшуваня держав до внутрішних турецьких справ. Турецькі політики пересвїдчені змагають до сего, що Порта відкине жаданя і претенсії держав, а султан, який вже є рішений на війну з Болгарією, доведе до неї за всяку ціну. Не є також тайною, що Туреччина приготавлиє з поспіхом свої оруженя.

І здає ся, що Росія, яка піднесла Європі оливну галузку мира, перша буде примушена відкинути її, що би взяти меч у руки. Не тільки на Балканах мотають ся справи її мирної інтервенції, але богато небезпечніше на далекім Сході. Японія, що задрим оком гляділа на легку дорогу

Росії через пацифікацію Манджурії, тільки шукала союзників, що би виступити против неї оружно. Але коли ані Англія, ані Америка не хотіли вязати ся з жовтою державою против могутного білого велита, а Китайці, не прочунавши від послїдної прочуханки, не важать ся ставати оконем проти своїх «любезних опікунів», — Японія сама рішила ся заскочити Росію, і ото наспіла вість, що японське правительство видало Росії ультіматум, що би до двох днів опорожнила Манджурію. Очевидно, що Росія і не думає слухатись, а розвязки тих напружених подій належить надїяти ся вже в найблизшій часі.

Краєвий сойм.

По перечитаню внесень та інтерпелляцій, в першій читаню відіслано до відповідних комісій проєкт зміни статуту краєвого банку і кілька давніших внесень. Відтак полагоджено цілий ряд льокальних справ і відчитано 15 рефератів правничої комісії в справі позволеня на судові доходженя против послів Олесницького (в 2 справах), кс. Стояловського (в 9 справах), Стапінського (в 1 справі), Трусколяського (1 справа) і Сколишевського (1 справа). Зїзволено без дискусії.

Полагоджуючи справозданє краєвого виділу з чинностей дорожого департаменту, ухвалено домагати ся від правительства признаня державними тих доріг, які мають більше значінє під військовим і економічним зглядом; виготовити проєкт закона дотично будови конкренційних доріг на звір краєвого закона в Тиролі і Передарулянії; побільшити варстаті бетонних виробів та постарати ся о зниженє велізничних тариф для бетонових матеріалів і виробів; уложити закон дорожогої поліції; вїзвати правительство, що би бетонові варстаті краєвого виділу і повітових рад не оподатковувало і не признавало їх промисловими варстатами.

По ухваленю внесень промислової комісії в справі денатурованого спиритусу, розвинула ся дискусія над внесенем громадської комісії в справі проєкту новелі, зміняючої § 19. виборчої ординації до повітових рад. Мимо замітів пос. Фрухтмана ухвалено внесенє вїзвати краєвий виділ до предложеня такого проєкту.

Перед кінцем засіданя пос. Олесницький спитав, в якій стадії находить ся справа станицької гімназії? Кн. Чарторийскій, як провідник шкільної комісії, заявив, що комісія ще не мала часу займатися нею, але перед кінцем соймової сесії напевно полагодиць її.

Маршалок замкнув засіданє о год. 2 1/2 і назначив

вечірне засіданє,

яке зачало ся о 8 1/2 год. Два перші реферати відложено з причини неприємности референтів, тож прийшов під наради реферат комісії для бюр посередництва праці. Референт пос. Тарновскій представив проєкт закона, який накладає на повітові виділи обовязок утвореня і удержуваня таких бюр, а на громади обовязок співдїланя. Надто резолюцією звиває ся правительство, що би розтягнуло надвір над ествуючими, приватними бюроми посередництва праці і евентуально відбирало їм концесії, а само при

своїх публичних роботах послуговало ся публичними, кравчими бюроми. Надто кравчий виділав би приступити до утвореня центрального, кравчого бюро сего рода. Внесенє меншости, якої референтом є пос. Рутівський, пропонує зміну § 3. проєктованого закона.

В дискусії заявив перший голос пос. Олесницький і зазначив, що рускі послы є згідні в своїх поглядах на проєктований закон, а так само стоять у повній згоді з рускою суспільністю що-до сеї квестиї. Нема ні одного Русина без огляду на суспільне становище і політичні погляди, щоби не мав сего пересвідчення, що ті проєкти є вимірені против руского народа. Бюра не можуть лежати в інтересі люду, вже хотіли би з того згляду, що заводять їх сойм, що складає ся в 2/3 частях в консервативістів і обшарників. Поспіх, з яким хочуть наслідувати, ба випередити заграницю, вказує, що ті бюра мають якісь укриті цілі. Бесідник представляє, як стоїть справа посередництва праці у Франції, Англії і Німеччині і вказує, що там ще нема такого законодавчого унормованя сеї квестиї. Бюра удержують там передовсім робітничі союзи і то по великих центрах, по містах, копальняних місцях, фабричних осередках. Бюра складають ся завжди по половині з працьодавців і робітників. Польський проєкт виказує цілковите противенство того всего: бюра мають повставати по місточках по повітових радах, де нема попиту праці, а є надмір рук до праці. В тих бюрах будуть рішати кравчий і повітові виділи, а робітників не буде ніхто питати ся о їх погляди і потреби. Бюра будуть служити на те тільки, щоби покрити запотребованє праці в краю, — як сказав Гупка — але чи будуть відповідати інтересам робітників, про се ніхто не питає. Тим способом викличе ся обниженє платні, спутає ся руки робітників, віддасть їх в економічну неволю.

До того має служити також жаданє резолюції, щоби стіснити і усунути приватне посередництво і тим способом змонополізувати єго в одних руках і держати робітничі ряди в економічній зависимости, в тім лежать не тільки соціальна, але і національно-шовітетична вага проєкту, бо сю зависимість легко визискати для польовізацій мас. Управильненє подажи і пониту праці ніхто не годен унормувати законодавчо, але се діє ся на дорозі свободної конкуренції. Законодавство тільки лагодить заострене снх антагонізмів, а польський проєкт як-раз стремить до збільшеня тих антагонізмів. До того репрезентация краю не повинна легкодушно прикладати руки тим більше, що дотеперішня господарка повітових рад показала ся в дуже лихим світлі, то і нема надії, щоби они нову тяжку агенду вели відповідно.

Вирочім і так повітові ради мають багато

до роботи, бо їх персонал складає ся з самих політичних агітаторів народово-польських (оплески Русинів). Сама-ж комісія зазначила, що до нагляду над повітовими радама треба би ще оспівувати комітети «людей доброї волі». Бесідник застерігає ся як найенергічійше, щоби задля тих бюр накладано які нові тягарі на рускі громади. А найважнішим аргументом против сих бюр є се, що весь руский нарід уважав їх як проєкт вимірений против себе, тому бесідник ставить внесенє іменем руского народа, щоби перейти над проєктом до дневного порядку.

Пос. Рутівський вступає ся горячо за проєктом, запевнюючи, що він є в інтересі так польского, як і руского хлопа, а взорований на таких інституційних цілого цивілізованого світа. Бесідник запалює ся, виказуючи мниму хосенність тих бюр і заповідає своє жаданє єще розширеня їх діяльности, щоби і еміграцію захопити в руки краю. Акція видає ся єму такою пильною, що не можна опізнати єї ані одного дня.

Пос. Могильницький зазначає, що якраз палка промова Рутівского доказує, в чийм інтересі лежать ті бюра. Бо в таким запалом можна хіба говорити про справи, які дотичать власної національної справи. Таке значінє має проєкт. Нема в нім сеї справедливости, — *aequitas* — якої вимагає ся від кожного закона. Він добрий лише для одної верстви, для працьодавців. Навіть гаразд не передискутовано сеї проєкт в р. 1901; тільки один кн. Чарторийський спротивив ся єму, а то з незвичайним успіхом переперто єго, головні і єдино з причини хліборобських страйків. Дальше піднірав бесідник аргументи пос. Олесницького і заявляє, що Русини не тільки глядять з підозрінєм на сю польску акцію, але прямо уважав єго яко поворот до неволі, до панщини. Тим законом зробили би Поляки єще більший пролом між польским а руским народом і не пожалують, коли цюфнуть ся перед тим ділом.

По промові пос. Бобжиньского, протестував пос. Гурник іменем селянства против бюр праці, які певно заграничну заробкову еміграцію тільки би утрудняли задля обнижки ціни праці в краю. Просить о принятє внесеня пос. Олесницького. Гідтак пос. Малаховський вказував на львівське посередничє бюро, як на доказ хосенности такої інституції. Після него промовляв пос. Король, який знов вказав на пристрасний тон промови пос. Рутівского, який тим більше є характеристичним для справи, що Рутівський належить до Всеполяків, які не признають жадних прав руского народа. Вирочім прилучає ся до аргументів попередних руских бесідників, та зазначає свій протест против проєктованого закона.

Пос. Станіньський, який обіцяв був

русским послам, що буде голосувати против проєкту посередництва бюр, надумав ся і чує ся тепер переконаним аргументами ексд. Бобжиньского і буде голосувати за бюрами. Вкінці референт подає історичну генезу тої справи і стараєсь виказати, що она розвинула ся на чисто економічній почві.

Піддано під голосованє внесенє пос. Олесницького, щоби перейти до дневного порядку над проєктом і за тим заявило ся повстанєм тільки 10 руских послів. На тім покінчила ся загальна дискусія о год. 12^{3/4} в ночи, а подрібна відбуде ся нині о год. 12. в полудни.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В середу: руско-кат. Покров Пр. Б.; рим.-кат. Каликста папи. — В четвер: руско-кат. Кипріяна, Юстини; рим.-кат. Тереси.

— **В Камінці струмиловій** основано «Касу задаткову, стоваришенє зареєстрованє з обмеженою порукою». До дирекції належать о. Михайло Цегельський, др. Теодор Яців і Михайло Пяньків. Членський уділ виносить 40 К.

— **В Довгомостисках**, мостиского повіта, завязала ся «Спілка ощадности і позичок», стоваришенє зареєстрованє з необмеженою порукою. Заряд зложений з 7 членів, а председателем є місцевий парох о. Йосиф Круликівський.

— **Пожарний „Соколя“** в Сколім, стрийского повіта, засновано на статутах «Сокола» у Львові. Статути затвердило вже намісництво.

— **Іменованя** Дирекція пошти і телеграфів у Львові іменовала: поштмайстрами І класи: Леоп. Протунга в Пробіжній, Вільг. Гренцбауера в Милівці для Яворова, Фр. Бучковського в Буківську, Йос. Борівця в Язлівці, От. Топольницького в Ягольниці, Стан. Стехера в Бобовій, Мар. Оржежеского в Мшані дол., Ант. Солецкого в Залужу, Йос. Слюсарчика в Гдові;

поштмайстрами II класи: Сал. Райснера для Милівки, Ферд. Фаха для Магєрова, Юл. Зялицеву для Посади ольх., Людв. Крупского в Ольшаниці к. Зол. для Струж, Іпол. Ригля для Івоича, Мар. Гольдівну для Місця пият., Альб. Тхожевского для Шутина і Ад. Обета для Доли.

Дирекція пошти надала посади почтових експедієнтів: в Поникві Леоп. Шварценберг-Черному, в Ставонітках Франц. Мерцішевській з Поникви, в Тининці Тал. Мадейскому, в Галх коло Львова Ант. Новаковскому, в Засові Володим. Миськевичови, в Суцїні Модесті Радецькій, в Острові коло Сокала Богданови Трембіцкому, в Козьовій Фел. Баранецкій з Бєствини, в Модєривці Йос. Бєнткеовій, в Порогах Ант. Добровольській, в Цмолясі Марії Онискевич, в Марковій Марії Тромпетер, в Лопушанці-Хоминій Евг. Квятковській, в Новім селі коли Стрия Ант. Оржеховській з Райтарович, в Райтаровичах Франц. Ілюкевичевій з Ніговиць, в Лучицях Талейови Коссакевичови, в Нарті новім Франц. Дахови, в Пишківцах на двірці вел. Йос. Зарокцкому, в Охотниці Жигм. Тетмаєрови, в Боднарові на двірці Юл. Рутковскому, в Шумлянах,

2)

„Іржавець“

поема Тараса Шевченка.

Пояснєв Сидір Єлюк.

(Дальше).

Що діяло ся за той час з Запорожцями на землях турецьких? Часть їх, що уйшла погібєли з рук московских при руйнованю Січи в р. 1709, — станула кошем над Каменкою. Та не довго она ту перебувала. На приказ Петра I. прогнав їх звідси гетьман Скоропадський. Запорожці посунули ся тоді дальше на полуднє, перейшли границу ханьску і в Олешках заложили нову Січ.

Друга часть Запорожців, що втікла з Гордєнком і Мазевою з під Полтави, — проживала в Бендерах. По смерті Мазєпи (1709) вибрано там на єго місце гетьманом Филипа Орлика, якому підчинили ся Запорожці в Бендерах і в Олешках.

Не добре живлось олешківским Запорожцям; і тут побивались они горем. Чимало мусіли они витерпіти зі сторони бісурманьских Татарів, з якими давнійше так завзято боролись. Татари подібно як Москалі на Україні, користували сили Запорожців: вислалы їх в різні походи, як прим. проти Черкєсів, уживали їх до тяжких робіт, до копаня перекопської ліній, а при тім нехтували їх віру. Се все зложило ся на те, що в них зродило ся бажанє, радше служити на своїй землі православному царєви, чим ту на

чужині жити в нужді і поневєрці у Татарина. Допрошували ся Запорожці в уряду московского, щоби їм зівволив повернути. Довго се не удавало ся; аж донєрва за посєдництвом Німця гр. Вайсбаха дістали они від царівці Анни дозвіл, поселити ся на Україні. Они покинули Крим, вернули в рідні сторони і заложили Січ над рікою Підпільною. Стало ся се в р. 1734, — отоманом кошовим був тоді Іван Білицький.

Зміст „Іржавця“.

На таких то сумних подіях основав Шевченко свою поему. На згадку про них кличе Шевченко в тяжкім жалю:

«Боже мій, з тобою,
«Мій краю прекрасний, роскошний, багатий!
«Хто тебе не мучив?»

Довкола України бачить поет самих ворогів: всі рвуть, всі мучать єї бідну і нещасну. Ніде для неї добра, ніде для неї долі. Тут царкат, там Лях-магнат шкуру дуть, а онде на Криму Запорожців поганій Татарин мордує.

Поет бачить, що самі Українці є в части причиною недолі, яка спала на них і на їх рідню. Мазєпа підняв добре діло, злучив ся зі Шведом, щоби освободити Україну. Єго наміри повели би ся, колиб не незгода гетьмана з Палїєм. Слїб Палїї станув був однодушно з Мазєпою против Росії, Україна була би побідницею російского царя. — Був спосіб, щоби вирвати ся з неволі, та не уміли з него Українці користати. Тому кличе поет:

«Нарадила мати,
Як шпєвиченьку покати,
Полтаву достати.
Ой пожали-б, як би були
Одностайне стали,
Та з хвостовським полковником
Гетьмана еднали!»

Поет згадує, що Шведи і Мазєпа Полтави не здобули. Їх розбито і они мусіли з України втікати. Утікли в Бендера, а за ними і Гордєнко з Запорожцями.

Гірка доля настала по битві полтавській для Запорожа і України. Січ зруйновано, а Москалі забрали з неї, що лишень дало ся. Запорожці мусіли утікати з Хортиці. Нічого зі собою взяти не встигли; забрали лишень з сїчової церкви образ Божої Матєри і з ним утікли в Крим. В часі утечі спивав їх поганій прилучний полковник.

В Криму заланував над Запорожцями Татарин. Поет каже, що і тут они тяжко горювали. Вирвали ся з рук одного ката, а попались другому. Заложили собі Запорожці Січ убогу, не подібну до давної, Січ на пісках, де не сміли навіть Богу молити ся, бо хан заказав Запорожцям церкву будувати!). Молили ся они крадь-

!) Як виглядала та Січ, описує Еварицький: «Одна незначительная, у лѣваго берега Днѣпра, полоса плавань, а потомъ къ востоку песчанья кучугуры, къ сѣверу и югу безводныя и пустыньныя солонцеватыя степи. Это была настоящая агаранская земля, засѣянная отъ при-

Ожомли Ів. Пилипівський, в Березю Марії Камаратовій, в Кульпаркові Сев. Вічницькій з Бучкович, в Гребенові на двірці вел. Сам. Фрішови, в Луці малій Лв. Мисякови, в Родатичах Гон. Юстиян, в Баворові Ів. Гуменикови, в Дворах на двірці вел. Григ. Росекви.

— **Образець „польскої“ культури.** Кс. Стояловський програвши процес в Кракові постановив відвдячити ся своїм політичним противникам. Нагода пайшла ся сейчас другого дня в неділю. В Живці устроювали людовці віче в магістраційній сали. Кс. Стояловський із своїми прихильниками порішив віче розбити, причім прийшло до такої бійки, що кров ляла ся струям, 20 осіб ранено, а між ними одну тяжко. Одна з краківських часописній описує сю бучу отсими словами: Кс. Стояловський дізнавшись про віче людовців і соціялістів в Живці, задумав его розбити і поломити кости або і убити Дашиньского. В тій цілі розголосив, що до Живця має приїхати пос. Дашиньский, а описля поручив вислати до редакції „Narząd-y“ сфальшовану телеграму сего змісту: „Дашиньский приїхати до Живця Комітет“. В Кракові очевидно ніхто не догадував ся, що се зрада, але з приїзду заняты в Кракові пос. Дашиньский не поїхав.

Кс. Стояловський тимчасом доконував свого плану. О 2 год в неділю повів кс. пралат п'яну товпу до ратуша на збори. О пів години пізніше прибув п. Тадей Реґер з п. Пацканом, який скликавав збори. П. Реґер перейшов середньою сали до трибуни, на якій стояв п'яний Стояловський. В тій хвили кс. пралат відозвав ся: „Давай его ту! А бий!“ На сей клич посол Матій Фіак і его молодший брат, також п'яний Фіак, кинули ся на Реґера в заді і почали бити п'ястками по голові. Реґер сильним ударом кулаком в лице увільняє ся від напасти пос. Фіака і заставляючи ся парасолом, робить собі кулаком дорогу до дверей. Ту пос. Фіак придержав Реґера в заді, а якийсь Міґдал тяжкою палкою валить Реґера по голові. Кров обляла Реґера. На щастє однак він не теряє свідомости і почастиував ше кулаком кількох опришків і так видер ся в матні за двері. Тамчасом Стояловський отворив збори. Ледви промовив кілька слів, на сали загреміли голоси: „Проч, опришкун! Лямпар! де маєш рублі?“ „Публічний дім“ поставив-сь за гріш робітника! Стояловський дає своїм приказ: „бий!“ але сям разом лихо виїшов. Тамчасом ввалили до сали робітники, настав крик, а комісар розв'язав збори і Стояловців викинув із сали.

Перед ратушом зібрало ся вже пів Живця. Що котрий з логривської ватаги Стояловского виїшов з брами ратуша, попадав в руки своїх ворогів. Бито всіх на квасне яблуко. На цілім ринку і в сумежних улицах роздавали ся лише придавлені стони і крики битих Стояловців. Се тривало з години. Тамчасом Стояловський сидів прямо увязнений в ратуші. Один із сволочи кс. пралата, Урбанець, грозив револьвером, а другий різнячком ножем, але сейчас его увязнено. Нараз являє ся на ринку Міґдал і показуючи окровавлену палку, чванить ся: „Отсе, бачите, кров Реґера, витру єї о камінь“. Але в сій хвили зі всіх сторін бере кількацятя полицників

кома до образу Божої Матери, який зі собою принесли з давньої Січи і поставили его ту в шатрі. Горювали бідолахи, а ще більше горя додавали їм звістки про се, як то там на Україні цар над їх братами лютує. Бажали їм помоча, но щож? — вони самі не мали доброї долі, они самі потребували помоча, а її з нівідки дістати.

„Чули, чули небожата,
Чули та мовчали,
Бо їм добре на чужині
Мурзи завдавали.“

Зносили Запорожці наругу від Татарів і терпіли — бо що-ж мали робити? Они плакали лшпе і молили ся до своєї Божої Матери, щоб випросила у Бога ласки для них і для бідної України.

На Україні діяло ся пекло. Нічим були ті муки, які колись Україна від Ляхів зносила. Про се, як Петро пакостив, як лютував — лачво і розказувати.

„Розказали кобзарі нам
Про війни і чвари,
Про тяжкеє лихолітьє,
Про люті кари,
Що Ляхи нам завдавали,
Про все розказали.
Що-ж діялось по Шведчині,
То й вони злякались,
Онїмили з переляку
Сліпі небораки.“

роди терніємъ и волчіємъ, какъ выражались о ней сами Запорожцы. Еварницкій: „Исторія Запорожскихъ козаковъ“ томъ III. стор. 510.

і випускає з рук палку, яку занесено до прокураторії.

Звільна рынок опорожняв ся. Тоді Стояловський, окружений Фіаками, Стогандлем і 30-ма своїми сторонниками, виїшов з ратуша. Однак в мить впадає на него кількацятя людий і без милосердия молотять ту „банду“. Хвиля була страшна. Стояловський одержав два рази в лице; також Фіак набрав по „писку“. Стояловський побитий утік до ратуша, разом з „недобитками“ своєї гвардії. О 7 год. вечером Стояловський всів на віз, аби утечи в Живця, але задержано коні, віз вивернено, а кс. пралат вилетів до болота і рачком поліз по під палки і кулаки до дому якогось Бялка, де в дверох одержав ще одну пощочину.

Отсе опис віча „культурного“ народа.

— **Напад на двір.** В селі Дидиліві коло Яричева в ночи з 10. на 11. с. м. напали на двір два опришки в цілі рабунку. Опришки дістали ся через вікно до спальні діда д-ра Черкавского і почали шукати ключів від каси. В тій хвили пробудив ся др. Черкавський і запалив свічку. Опришки кинули ся сейчас на него. Один з них високий як дуб виняв довгий ніж і пробив ним т.чичи д-ра Черкавского в груди. На щастє перед тим згасла свічка, і розбишак на сліпо воював пожею. Опришки не ждали довше і утікли вікном. Одна з заданих ран є тяжка, а прочі дві лекні. Др. Черкавський має сімдесят кілька літ.

— **Всіх 00. Духовних,** що одержали перший випуск своїх проповідій, прошу о надісланє дотичної належитости, позаяк незадовго приступаю до видання другого випуску, а мушу наперед вирівнати рахунки за випуск перший. — *М. Кириш,* катедральний сотрудинок у Львові.

— **Скандал в буковиньскім соймі** В Черновець доносять: На посліднім засіданю сойму посол Штрахвер поставив внесенє, аби сойм заявив обуренє авторови статі п. з. „Румуни а жиди“, поміщеної в *Vukowiazer Journal*. Крім жидів на постаново в тій статі також пос. Миколу Василька. Пос. Штрахвер вказував, що автором сєї статі має бути пос. Фльондор. На се пос. Фльондор заявив в присутности пос. Юрия Василька, та інших членів румуньского клубу під словом чести, що его не виже а сею статею нічого свільного. Тамчасом пос. Микола Василько обиджений в сій статі, вів жалобу проти *Vukowiazer Journal*-у. У відповідь на се відвічальний редактор сєї часописи вислав до него лист, а також надрукував сєй лист на чільнм місці свого органу заявляючи, що автором статі є ніхто инший, лише пос. Фльондор. В виду сего румуньскі послы зажадали, аби пос. Фльондор вступив з їх клубу і зложив мандат. Ся справа має бути нині на дневнім порядку соймового засідання, яке заповідас ся вельми бурливо.

— **Пятнистий тиф в Галичині.** Від дня 29. вересня до 5. жовтня с. р. донесено про 32 повіслучай пятнистого тифу в отсах повітах: Добромиль (Гравівиця) 1, Городенка (Гарасимів) 2, Ярослав (Демковичі 3, Сосенця 5) 8, Яворів (Бонів) 3, Камінка (Нивці) 1, Язевця польска 1, Я. руска 3) 5) Кольбушова (Копне 1, Кшонтка 1) 2, Надвірна (Ослави чорні) 2, Рава (Улиц-

Петро і его возводи-собака давали, пригнітали Україну, рвали з неї душу. Вкінці пігнали козаків на болота, столицю будувати, канали копати і спнати лінійю над Орелею. Гинули бідні в сїгах з зима і з вужди. Гетьманщина конала.

Така то вже доля України: і тепер і давнійш, і ту і там — все її лихо, всі її томлять. Абож і ті магнути, чимало они мучили бідний той нарід?! Давтови, як описував пекло, не прийшли навіть на думку такі муки, які люди тут на земли від панів терпіли. В его пеклі справдепний чортяга не лютує так над грішниками, як ту перший ліпший полупанок над невинними, праведними людями.

І мимоволі пригадує ся поет:

„І все-то те лихо, все, кажуть, від Бога... Не вже Богу мило людий мордувати і бідну Україну? Чим она прогрішила ся так тяжко, за що она і єї діти мовчать у кайданах? І Бог, хоть в части, вислухав молитов Запорожців, які благали милосердия для себе і для України, за якими сама Божа Матір плакала, неначе за сином. І Бог зглянув ся на них і на Україну: побив Петра, зіслав на него смерть, а як не стало сего ворога, полекшало Україні і Запорожці могли вернути в рідну землю. Они вернули в гетьманщину, принесли з собою образ Пресвятої і поставили его в Іржавці, в мурованім храмі: „Оттам Вона й досі плаче Та за козаками...“

(Дальше буде).

ко зарубане) 1, Рогатин 1, Станіславів (Опришова) 3 і Заліщики (Бураківка 1, Колодріба 1, Слобода 2) 4.

— **Огні.** В Чернівці, рогатиньского повіта, згоріло дня 7. с. м. до 50 селяньских загород.

— **Машинове самоубийство.** З Прешбурга на Угорщині доносять: Тутешний столяр Август Райшль спорядив деревляну машинку а на єї двох боках прикріпив два набиті револьвери в той спосіб, що люфя мірили одна в другу. Межи люфами було тільки місця, що Райшль вложив там голову і потягнув за курки. Револьвери вистріляли рівночасно і кулі влучили одна в ліву а друга в праву скрань. Смерть була сейчасова.

— **З залізниць.** З днем 1. жовтня 1903, а при підвищеню ціи перевозових, з днем 1. падолиста 1903 входить в жите додаток XV до тарифи часть II, зошит I.

З днем 1. падолиста 1903, а при підвищеню ціи єдиничних, з днем 15. падолиста 1903 увійде в жите додаток IV до тарифи часть II, зошит I.

— **Дібні вісти.** При почтовім уряді в Сорочку заводять ся в сих днях службу сільского листоноса для Ілавча і Глецави. — У Львові застріляв ся Людвик Бучак, почтовий практикант з Белзця, перепавши при почтовім іспиті.

— **Фрагмент.**

Тих цвєтів жаль, що з соняшних лучів
Під дах дістались пишної палати,
Смерть близька жеде їх серед тих кругів,
Де звиклі роскїш всю на грїш міняти.
Хтож цвєтцї дасть в неволї птїчий сьпів,
Хто сонце, легт, зелень може здати?
Пожовкне дїядєм у повні сили
І звидїють, — що в лузі були б жили.

Жаль цвєтів, що в теплівї сьвіт узрїли,
Не сонце украсило їх лице —
Сей чар і запах, що в округ розлили,
В богатїй сали, через ніч міне
При п'янім гомонї... Та й ранок бїлий
Їх на долівцї лишених найде.
А серце, на котрих жите віддали
Так холодні — як сей маймур у сали.

Жаль цвєтів, що ростуть туй над багном,
Їх гиєли, мов грїб отвертий, окружає —
І перша буря, бач, своїм крилом
В краєу плідні вітки у твань тручає,
А хоч заблїсне сьвіт над їх чолом
Так колїр їх і чар вже не вертає.
В їх лонї без провини черні ляжуть
І звянуть цвєтї, нїм жизнь перекажуть.

Чи жалувати цвєтів, що зросли
У тіни, в буряні, краси не знають, —
Що на холоднім ложи скель зїїшли
В посуєї літа, без росї вмирають —
Тих, що д'землі потоптанї лягли.
Тих, що дорїжні їх нили вкривають...
І тих... і всіх... що жити би бажали
А йдуть на скін, заким жите пізнали?

Уляна Кравченко.

— **З перемискої єпархії.** В пропозицію прийняті: На парохію Дубрівка Петро Гарасимчук, на пар. Поляши дек. Затварницького: Сав. Кмацикевич, Алекс. Коцюба і Петро Луцкий. Кановічну інституцію одержали: Василь Левицкий бувший прокуратор в Римі на Сокаль, Мик. Крайчик на Маковиско, Авт. Клячинський на Морохів. Презенту на Ляшки одержав Ілія Маковой. До кан. інституції на Залуж завізваний Михайло Лев. Завідателем деканата старосольского іменованій: Іван Шемердяк парох в Гуменці. Завідательство парохії в Ляповци одержав о. Ів. Шумелда. Сотрудицтво в Зубкові одержав о. Михайло Дуркот. Крилошаньскі відзнаки одержав о. Семен Дуткевич парох в Піддубцях. Кан. інституцію на Висову одержав Діониз Домбровський.

Пам'ятаймо на Товариство зпомоги церков імені св. Петра у св. Юра у Львові і вступаймо громадно в его члени. — Членська вкладка вносить: 1 К від особи а 5 К від церкви, громади, брацтва, товариства і т. п. річно і 1 К вшисового одноразово.

Наука, штука, література.

— **Науки на неділі** зложив о. Теодор Савойка, руско-кат. парох в Селисках. Друковано в печатній оо. Василян в Жовкві 1903, накладом автора. Сторін 483 + IV, 8°, Ціна 4 К. Можна набувати в книгарни Наук. Тов-а ім. Шевченка і Старопігійській у Львові; у Андрія Юшиньского в Перемишлі; у В. Добошаньского в Станіславові та у автора (в Селисках, п. Днів). — „Науки на неділі“ є важним і цінним підручником для кожного священника і найдуть ся безперечно в кожній парохіальній бібліотеці. В підручнику міститься 48 проповідій, почавши від Томини

до II неділі вел. поста (Цвітної). Нема там проповідий на так звані празничні неділі, як неділя перед Різдом, Богоявленем, Воздвиженем і ин. Проводи є тематичні, зручно навізані до євангельських перікоп і обробляють тему звичайно в двох частях. Тема розложена логічно, переглядно на менші підоділи. Мова чисто народна, виклад ясний, зрозумілий і розмірно не довгий. (Правопись «Наука» фонетична). По кождім теоретичнім викладі теми слідує приміри для нагляднішого поясненя і влучні порівняня. Приміри є дуже численні, а значна їх часть взята із життя нашого народу. По цитатах в церковно-славянській мові слідує добрі переклади на народну мову. Взагалі сей підручник є важним причинком для нашої духовної літератури і отцю-авторови належить за него щира подяка.
— Св'ященник.

Телеграми

з дня 13. жовтня.

Відень. Вчешра авдеиция угорских політиків, Андрашіо, Тіса і Перчеля, у цісаря не дала ніякого висліду. Надіяно ся, що Тіса одержить порученє, утворити новий кабінет, тимчасом так не стало ся.

Андраші, Тіса і Перчель відіхали вчешра до Будапешту.

Будапешт. Гр. Куен виїхав вчешра вечером до Відня.

Будапешт. Завязав ся ту нафтовий картель і з днем 1. падолиста віде в житє.

Рим. Італіе доносить, що вчешра прїхав до Сан Россоре перший адютант царя, кн. Долгорукий, і вручив італійскому корслеви письмо з донесенем, що цар відложив свою подорож до Риму.

Вісти господарські, промислові і торговельні.

— В Товаристві взаїмних обезпечень «Дністер» видано в місяци вересни с. р. 20.802 важних поліс на суму 17,961.364 К обезпеченої вартости з премією 168.898 К 15 сот. Від 1. січня до кінця вересня с. р. видано 111.309 важних поліс з премією 1,006.597 К 09 сот. (о 22.259 поліс і 201.880 К премій більше як попереднього року); з процентами від цінних паперів, провізією реасекураційною, додатками до поліс і т. п. виносять приходи до кінця вересня 1,198.971 К 82 с.

За шкоди виплачено до кінця вересня суму 767.352 К 25 сот., з котрих по відчисленю части реасекурановано випадає на власний рахунок суму 369.336 К 55 сот.

З причини численних пожарів, які навістили сеї осени наш край, зголошено в «Дністрі» в протягу вересня 333 случаїв шкід. (Більші пожари були в Корналовичах, самбірського пов. 7 шкід; в Залипю, рогатинського пов. 8 шкід; в Сопонинї, жовківського пов. 15 шкід; в Торгови, золочівського пов. 11 шкід; в Колбаєвичах, рудецкого пов. 7 шкід; в Гаїях, львівського пов. 9 шкід; в Глинянах, перемишлянського пов. 17 шкід; в Золочевї 8 шкід; в Монастирських 27 шкід; в Жовтанцях, жовківського пов. 6 шкід; в Яворі, турчаньського пов. 7 шкід і в Плотичи, бережаньського пов. 7 шкід). Всїх шкід від січня по конець вересня с. р. було 1449, помимо того полагаджує ся шкоди членів як найкорше, — доказом того, що 1393 шкід вже виплачено, в 29 случаях виплату (в сумі 11.402 К, з чого на власний рахунок 5069 К) з причин правних на разї здержано, а тільки 27 шкід находять ся ще в ліквідації.

Фонди Товариства (резервовий, резерва премій і прочі) виносять з кінцем вересня с. р. 1,090.646 К 70 сот. і зложені в цілости в цінних паперах.

Львів, 10. жовтня 1903,

Дирекция.

„Напівник церковний“

виданий бл п. Ігнатієм Полотнюком в Перемишли, можна набувати у тогож жени під адресою: Катерина Полотнюк, вдова по півци катедральнім в Станиславові, ул. Собіського ч. 50.

Ціна брошуров. прим. 4 К.
Оправного в пів-полотно 4 К 50 с.
Оправного в полотно 5 К.
Пересилка почтова 60 сот.

Зарваницю

ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропільській книгарни у Львові,

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство «Просьвіта» бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. «ПОЕЗИЇ Т. ШЕВЧЕНКА». Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Панір веліновий, формат на взір європейських вяєнків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ «ПРОСЬВІТА» у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Читайте!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ

уділя своїм членам на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложенем документів виказуючих достаточну гіпотеку.

СПЛАТУ

позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

Членом

може бути тільки обезпечений тревало в «Дністрі» від огню.

Уділ

члеський виносить 50 К, вписове 2 К. Число членів: 2.391 з 2.501 уділами на 125.050 К.

Вкладни

щадливі приймає «Дністер» і опрцентовує до 4% від ста. Сума вкладок на 1,256 книжках 1,103.333 корон.

Чистий зиск

розділяє ся частію на дивиденду для членів, частію на публичні добродійні ціли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті ціли роздано дотепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ

в сиравах позичок уділяє Дирекция і агенти.

31/12 1902.

ДИРЕКЦИЯ.

Розклад поїздів залізничих.

Львів-Краків-Відень-Варшава-Вроцлав-Берлин, Прага-Карльсбад. Рим-Фльоренция-Венеция, Ціріх-Париж-Остенда, Київ-Одесса-Вильно.

відїзд Львів пр.	1245	825	250	відїзд Львів пр.	231	130	840
від. Львів пр.	251	622	240	від. Львів пр.	1220	—	920
пр. Чернівці від.	733	139	759	пр. Чернівці від.	703	—	13
» Асси »	200	1000	1020	» Асси »	1220	—	50
» Букарент »	725	600	925	» Букарент »	725	—	915
» Констанц. »	935	1236	—	» Констанц. »	450	—	140
» Царгород »	†1030	—	—	» Царгород »	*1000	—	—
пр. Краків відїзд	650	224	938	пр. Краків відїзд	838	643	249
пр. Варшава від.	911	—	—	пр. Варшава від.	751	—	—
» Вроцлав »	217	1053	556	» Вроцлав »	215	1005	622
» Берлин »	855	525	1119	» Берлин »	825	442	1130
від. Краків дв. пів. пр.	718	231	1000	від. Краків дв. пів. пр.	818	619	243
пр. Прерів від.	1222	645	302	пр. Прерів від.	337	124	1040
від. Прерів пр.	1228	651	303	від. Прерів пр.	329	116	1034
пр. Прага від.	930	545	950	пр. Прага від.	725	620	1105
» Карлсбад »	437	931	*203	» Карлсбад »	1150	8225	714
пр. Відень дв. пів. від.	345	940	615	пр. Відень дв. пів. від.	1215	1005	750
в. Відень дв. пол. п.	—	—	735	в. Відень дв. пол. п.	—	—	945
пр. Венеция від.	—	—	1105	пр. Венеция від.	—	—	445
» Фльоренция »	—	—	634	» Фльоренция »	—	—	910
» Рим »	—	—	110	» Рим »	—	—	230
від. Відень дв. зах. пр.	825	—	1000	від. Відень дв. зах. пр.	720	525	550
пр. Ціріх від.	1055	—	633	пр. Ціріх від.	835	708	825
» Париж »	—	—	545	» Париж »	—	1235	845
» Остенда »	—	—	—	» Остенда »	—	—	—
від. Львів пр.	630	150	900	від. Львів пр.	75	230	1020
пр. Київ via Під-в.	555	714	759	пр. Київ via Під-в.	814	834	1119
» Одесса волоч. »	818	824	803	» Одесса волоч. »	814	749	81
» Київ via »	555	920	—	» Київ via »	—	659	1119
» Вильно Броди »	1107	512	—	» Вильно Броди »	—	120	720

Увага: Поспішні поїзди означені товстим друком. — Час середно-європейський.